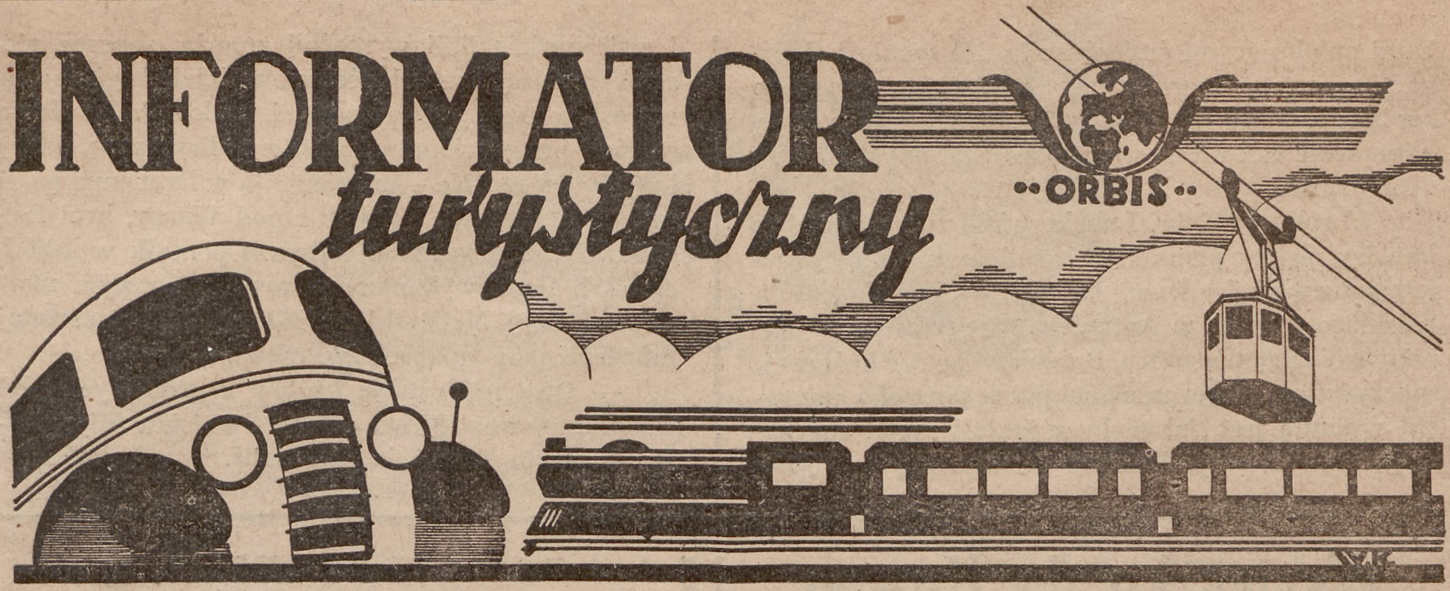
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

KRAKOWSKI OKRĘG TURYSTYCZNY
KRAKÓW — ZAKOPANE — KRYNICA — TARNÓW — RZESZÓW

Nr. 3. Kwiecień 1939

ALEKSANDER HREBENIUK.

SARKOFAGI WAWELSKIE

W mroczni świątynnych murów, w cieniu arkad rozpiętych naw, w kaplicowych kryptach od wieków składamy w głazy sarkofagów szczątki śmiertelne tych, co odeszli z tej ziemi. Owe sarkofagi są to rodzaje grobowców przeważnie wspaniale zdobione, kształtem zbliżone do trumny. W katedrze wawelskiej znajduje się kilka pięknych sarkofagów kryjących prochy naszych królów. Stojąc u ich kowanych brył, zaklętych tworów artystycznej myśli w prostotę linii czy bogactwo motywów i kształtów — przenosimy się w sferę monumentalności, dostrojonej treścią ich wnętrz, zmarłych tego świata pomazańców. Spotykamy tutaj szereg skromnych oraz wspaniałych, o pełni rozmachu artystycznego i mocy sugestywnej sarkofagów, nad których wykonaniem pracowali niepośredniej miary rzeźbiarze, zresztą same prace i materiał mówią za siebie, to nie gips, glina, lecz marmur, kamień, z którym musiało się porać dłuto mistrza, gdyż nie mógł on sobie pozwolić na wszelkie łatwizny, obrabiając twardy surowiec. Sarkofagi w katedrze wzorowane są na pomnikach grobowych papieży w Awinionie. W lewej nawie katedry znajduje się pomnik grobowy, będący zarazem miejscem wiecznego spoczynku Władysława Łokietka, pochodzi on z XIV wieku. Tumba grobowca jest wykonana z białego kamienia, podzielona w gotyckie arkadki, te wypełnione są rzeźbami, postaciami ujętymi dość naiwnie, w pozach dramatycznych, które opłakują śmierć króla.

Postać Wł. Łokietka w stroju koronacyjnym, rzeźbiona na płycie grobowej, głowa wsparta na wezgłowiu, u nóg gotycka podstawa. Dawniej rzeźba była polichromowana. Kamienny baldachim został odtworzony przez prof. Odrzywolskiego, zaś kolumienki zrekonstruowane na podstawie autentycznej, która dotrwała do naszych czasów. Przed tym sarkofagiem odbyła się słynna rozmowa w 1655 roku między Karolem Gustawem, królem szwedzkim, a kanonikiem Szymonem Starowolskim, oprowadzającym króla po katedrze, — zakończona pięknymi słowami kapłana: „Deus miriabilis fortuna variabilis". Sarkofag Kazimierza Wielkiego posiada przepiękną harmonię rozmiarów oraz strzelistość, cechującą gotyk. Tumba wykonana z czerwonego marmuru, baldachim z białego kamienia. Fundatorką grobowca jest siostra króla, Elżbieta, królowa węgierska. Sarkofag ten, to dzieło francuskich rzeźbiarzy, pracujących przy budowie katedry w Koszycach. Na pomniku widzimy przedstawionego monarchę w rzeźbie, przepasany on jest pasem w kształcie baszt. W roku 1869 odkryto przypadkowo w sarkofagu szczątki Kaz. W., znaleziono tu również insygnia królewskie. Kapituła urządziła drugi pogrzeb królowi, który w rapsodzie rycerskim opiewa St. Wyspiański.

Sarkofag Władysława Jagiełły z 1434 roku, o bardzo wysokim poziomie artystycznym i pełni plastyki bryły — ujmujący widza tchnieniem dyspozycji artyzmu rzeźbiarskiego, nieznanego mistrza. Renesansowy baldachim ufundowany przez Zygmunta I, przypuszczalne dzieło Jana Ciniego ze Sieny. Postać króla w stroju koronacyjnym, przepięknie modelowana twarz, surowa, nacechowana klasycznym spokojem i szlachetnością rysów. U stóp tumby artysta umieścił charty i sokoły.

W kaplicy Świętokrzyskiej znajduje się jeden z najpiękniejszych sarkofagów w katedrze, Kazimierza Jagiellończyka, dłuta Wita Stwosza, który umieścił na nim swój znak i datę rok 1492. Grobowiec z czerwonego marmuru, na nim postać króla w stroju koronacyjnym, głowa wsparta na wezgłowiu, u nóg lwy, symbole męstwa i siły, lwy trzymają tarcze z herbami Polski i Habsburgów, z których wywodziła się Elżbieta. Płyty boczne wypełnione oso-

bami opłakującymi śmierć króla. Na ośmiu kolumnach spoczywa marmurowy baldachim, rzeźbione kapitele kolumn przez Jorga Hubera przedstawiają odkupienie człowieka w dziejach Starego i Nowego Testamentu.

W roku 1902 hr. Lanckoroński ufundował dla katedry piękny pomnik w kształcie sarkofagu, niekryjący zwłok królowej Jadwigi, — sarkofag dłuta polskiego rzeźbiarza Antoniego Madeyskiego, wykonany z białego marmuru. Rzeźbiona postać królowej, spoczywającej na wierzchniej płycie pomnika, poprostu wysnutą jest, jakgdyby z jakiejś mgły, znaczonej wizją artysty, który z niesłychaną lekkością i zwiewnością linii wyrzeźbił zmarłą, znacząc niezwykły wdzięk subtelności niewieściej, kryjącej się wprost w nieziemskiej postaci królowej. Symfonia całości przepleciona elementem lirycznym, który kryje się w rzeźbie — zamienia ją w kamienną pieśń przeczystej poezji. Bohater z pod Warny, król Polski i Węgier posiada w katedrze pomnik w kształcie sarkofagu, wykonany w różnokolorowym marmurze, dłuta Madeyskiego. Młody król jest tutaj przedstawiony w zbroi rycerskiej.

— Owe to postacie królów z grobowych płyt sarkofagów wawelskich ożywia Stanisław Wyspiański w swym dramacie Akropolis.

Wycieczka do Kowna

Orbis organizuje sześciodniową wycieczkę do Kowna wg. następującego programu:

Wyjazd z Wilna dnia 29. 4. o godz. 6.40, przyjazd do Kowna tegoż dnia o godz. 9.20, wyjazd z Kowna dnia 4. 5. o godz. 20.55, przyjazd do Wilna o godz. 23.35.

Koszt udziału w wycieczce wynosi Zł 91.— i obejmuje: wpis na paszport zbiorowy, wizę litewską i bilet kol. kl. 3 od gr. P. p. Zawiasami do Kowna i z powrotem do granicy Państwa. Każdy z uczestników może wpłacić na zakup litów Zł 50.—.

Zgłoszenia przyjmuje ORBIS, Rynek gł. 41 do dnia 11 kwietnia br.

Targi Mediolańskie

Generalne przedstawicielstwo Targów Mediolańskich pod egidą Izby Handlowej Polsko - Włoskiej urządza wyjazdy indywidualne na Targi w kwietniu br. oraz wycieczkę zbiorową w czasie od 17—26 kwietnia br. Ryczałtowa cena wyjazdu indywidualnego łącznie z paszportem, wizami, kartą targową itp. wyniesie zł 198. Całkowity koszt udziału w wycieczce zbiorowej, łącznie z paszportem, przejazdami koleją, utrzymaniem, zwiedzaniami itd. wyniesie zł 370. Wycieczka zatrzyma się również w Wenecji i Wiedniu oraz przewidziany jest pobyt nad słynnym jeziorem włoskim „Lago di Como".

Informacyj dotyczących wyjazdów na Targi Mediolańskie udzielają wszystkie placówki ORBISU.

Przejazdy do Palestyny

Koszty wyjazdów indywidualnych do Palestyny zostały znacznie obniżone. Cena ryczałtu wynosi obecnie Zł 540.— i obejmuje: paszport indywidualny, wizę pobytową palestyńską ważną na 3 miesiące, wizę tranzytową rumuńską w jedną stronę, kartę okrętową w obie strony wraz z całkowitym utrzymaniem na statku oraz bilet kolejowy kl. 3 z Krakowa do Konstancy. Przejazdy odbywają się najnowszymi, komfortowymi okrętami rumuńskimi „Besarabia" i „Transylwania".

Wszelkie formalności w związku z wyjazdem załatwia szybko, sprawnie i solidnie ORBIS, Rynek gł. 41.

POCIĄGI POPULARNE
z Krakowa w kwietniu:

2. IV.	do KATOWIC	Zł 3.—
2. IV.	do CZĘSTOCHOWY	„ 5.—
1—2. IV.	do ZAKOPANEGO	„ 7.20
8—10. IV.	do ZAKOPANEGO	„ 7.20
15—17. IV.	do WARSZAWY	„ 12.90
23. IV.	do KATOWIC	„ 3.—

Szczegółowe informacje i karty kontrolne ORBIS, Rynek Gł. 41.

KOMUNIKACJA LOTNICZA W KWIETNIU.

Dnia 16 kwietnia wchodzi w życie na polskich szlakach komunikacji powietrznej letni rozkład lotów. Przywraca on pełny ruch tak na liniach krajowych, jak i zagranicznych.

Tak więc rozkład ten przewiduje codzienne połączenia (także w niedzielę) Warszawy z Poznaniem i Berlinem. W dni powszednie i święta (z wyjątkiem niedziel) oblatywane będą trasy: Warszawa — Gdynia — Gdańsk, Warszawa — Wilno — Kaunas — Riga — Tallin — Helsinki, Warszawa — Kraków — Budapeszt oraz Warszawa — Katowice.

Trzy razy w tygodniu oblatywana będzie linia Warszawa — Lwów — Cernauti — Bucuresti — Sofia — Thesaloniki — Athine.

Ruch na linii Warszawa — Athine — Lydda — Beyrouth — Bagdad odbywać się będzie dwa razy w tygodniu.

Jakkolwiek w chwili oddania do druku niniejszego numeru nie znamy dokładnych godzin odlotów i przylotów w poszczególnych miastach, to jednak możemy z czytelnikami naszymi podzielić się wiadomością, że w letnim rozkładzie lotów dominuje zasada — odlot z wyjściowego portu danej linii w godzinach rannych.

Czytelnicy nasi, udający się z różnych stron Polski do uzdrowisk podkarpackich, z zadowoleniem się dowiedzą, że nowy rozkład umożliwi im odbycie podróży samolotem z Poznania, Gdyni, Wilna i Warszawy do Krakowa, skąd końcowy etap swej podróży będą mogli odbyć wagonem motorowym. Taka podróż kombinowana „samolot - torpeda" uchroni wielu podróżnych od trudów, związanych ze zbyt długim przebywaniem w pociągu.

Szczegółowych informacji udzielać będą zainteresowanym wszystkie placówki „ORBISU".

W najbliższym numerze naszego informatora będziemy już mogli opublikować dokładne dane nowego rozkładu.

Otwarcie...
Oddanie do użytku...
Przeniesienie do nowego Gmachu...

to słowa, które coraz częściej słyszy się w obecnym sezonie w naszych uzdrowiskach. Widzimy więc kolejki linowe, terenowe, hotele — pensjonaty, autostrady. Oglądamy, podziwiamy, korzystamy z tych urządzeń. Cóż za wygoda! Jaki komfort, bezpieczeństwo, korzyść i zadowolenie! Teraz dopiero wiemy jakie to było potrzebne. Jakże można się było dotąd bez tego obejść! Albo: któż dziś wróciłby do systemu pieniężnego średniowiecza?

Dziś płacimy prawie wyłącznie banknotami, a na zachodzie czek, jako wygodniejszy i korzystniejszy w obrocie wypiera banknot.

Jeśli już mowa o pieniądzu, to trzeba stwierdzić, że operacje pieniężne, czy to weźmiemy pod uwagę lokowanie na książeczkach oszczędnościowych, czy na rachunkach bieżących, czy to będą sprawy dewiz, czy inkasa weksli — wymagają specjalnego „klimatu". Podstawą będzie długoletnie doświadczenie i atmosfera wzajemnego zaufania.

Tę trudną i poważną czynność na terenie Krynicy wzięła na siebie K. K. O. Powiatu Krakowskiego. Wyrazem niewątpliwego zaufania będzie 40 milionów złotych wkładów i lokat. Wyrazem doświadczenia — 60 lat istnienia Instytucji. Półtoraroczna praca nasza na terenie Krynicy i pozytywne osiągnięcia skłoniły nas do zbudowania własnego gmachu przy ulicy Pierackiego, w centrum Krynicy, gmachu, któryby ułatwiał kontakt wzajemny i stał się punktem zahaczenia szerszej współpracy w tej samej atmosferze wzajemnego zaufania.

Oddajemy do dyspozycji mieszkańców Krynicy naszą fachową wiedzę, długoletnie doświadczenie, zaufanie jakim nas wszyscy darzą i nowy wspaniały gmach, którego poświęcenie odbyło się 26 marca 1939 r.

Jesteśmy głęboko przekonani, że i o sobie usłyszymy zdanie:

K .K. O. — Cóż za wygoda! Jakie bezpieczeństwo, jaka korzyść! Jakże można się było dotąd bez niej obejść!

Dom Polski w Warnie.

Nadzwyczaj atrakcyjnie zapowiadają się w roku bieżącym pobyty w „Domu Polskim" w Warnie nad morzem Czarnym, które mają już swoją kilkuletnią tradycję i cieszą się coraz większym powodzeniem wśród szerokich mas turystów. Jak wiadomo „Dom Polski" stanowiący własność Zarządu Miejskiego w. st. Warszawy, wydzierżawiony został na okres 3-letni przez Polskie Biuro Podróży „ORBIS". Począwszy od maja br. urządzane będą przez cały sezon wyjazdy indywidualne i wycieczki do Warny.

Jak już poprzednio informowaliśmy przewidziane są specjalne wyjazdy zamkniętych grup, stowarzyszeń, organizacyj itp. Pobyty w „Domu Polskim" zyskują tym bardziej na atrakcyjności, ponieważ jest on pięknie położony i urządzony komfortowo, a poza tym znajduje się pod opieką doświadczonego kierownictwa, dzięki czemu każdy tam znajdzie miły odpoczynek i będzie miał możność korzystania ze wszystkich atrakcyj związanych z pobytem na plaży czarnomorskiej.

Letnie Wycieczki Morskie

W sezonie letnim 1939 r. na luksusowych motorowcach „Piłsudski" i „Batory"

Wycieczka nr. 1.

Do SZTOKHOLMU i KOPENHAGI
m/s „PIŁSUDSKI"

Gdynia	odj.	31	maja	środa	godz.	13
Sztokholm	przyj.	1	czerwca	czwartek	„	9
„	odj.	2	„	piątek	„	15
Kopenhaga	przyj.	3	„	sobota	„	16
„	odj.	4	„	niedziela	„	24
Gdynia	przyj.	5	„	poniedz.	„	16

Czas trwania wycieczki: 5 dni 3 godziny.
Ceny od Zł 200.—

Wycieczka nr. 2.

Do HELSINEK
m/s „BATORY"

Gdynia	odj.	15	czerwca	czwartek	godz.	15
Helsinki	przyj.	16	„	piątek	„	17
„	odj.	17	„	sobota	„	19
Gdynia	przyj.	18	„	niedziela	„	19

Czas trwania wycieczki: 3 dni 4 godziny.
Ceny od Zł 90.—

Wycieczka nr. 3.

Do ANTWERPII i LONDYNU
m/s „BATORY"

Gdynia	odj.	13	lipca	czwartek	godz.	13
Antwerpia	przyj.	15	„	sobota	„	13
„	odj.	16	„	niedziela	„	15
Londyn	przyj.	17	„	poniedz.	„	3
„	odj.	19	„	środa	„	3
Gdynia	przyj.	21	„	piątek	„	8

Czas trwania wycieczki: 7 dni 19 godzin.
Ceny od Zł 324.—

Wycieczka nr. 5.

Do SZTOKHOLMU i KOPENHAGI
m/s „BATORY"

Gdynia	przyj.	17	sierpnia	czwartek	godz.	13
Sztokholm	przyj.	18	„	piątek	„	9
„	odj.	19	„	sobota	„	15
Kopenhaga	przyj.	20	„	niedziela	„	16
„	odj.	21	„	poniedz.	„	24
Gdynia	przyj.	22	„	wtorek	„	16

Czas trwania wycieczki: 5 dni 3 godziny.
Ceny od Zł 220.—

Wycieczka nr. 4.

„FIORDY NORWEGII"
m/s „PIŁSUDSKI"

Gdynia	odj.	25	lipca	wtorek	godz.	13
Bergen	przyj.	27	„	„	„	8
„	odj.	27	„	„	„	24
Leikanger	przyj.	28	„	piątek	„	7
„	odj.	28	„	„	„	9
Skjolden	przyj.	28	„	„	„	12
„	odj.	28	„	„	„	19
Nordfjord	przej.	29	„	sobota		
Ö y e	przyj.	30	„	niedz.	„	7
„	odj.	30	„	„	„	8
Geiranger	przyj.	30	„	„	„	12
„ (Merok)	odj.	30	„	„	„	18
Hölandsfjord (Lodowiec Svartisen)	przej.	31	„	poniedz.	„	7
Narvik	przyj.	1	sierpnia	wtorek	„	7
„	odj.	1	„	„	„	20
Nordcap	przyj.	2	„	„	„	19
„	odj.	2	„	„	„	24
Trömse	przyj.	3	„	czwartek	„	11
„	odj.	3	„	„	„	15
Trollfjord	przej.	3	„	„	„	23
Wyspy Lofoty	przej.	3	„	„	„	24
Andalsnes	przyj.	5	„	sobota	„	7
„	odj.	5	„	„	„	13
Valldal	przyj.	5	„	„	„	18
„	odj.	5	„	„	„	19
Kopenhaga	przyj.	7	„	poniedz.	„	12
„	odj.	8	„	wtorek	„	18
Gdynia	przyj.	9	„	środa	„	9

Czas trwania wycieczki: 14 dni 20 godzin.
Ceny od Zł 520.—

Tylko wcześniejsze zgłoszenie zapewni lepszą kabinę po tańszej cenie!

„ORBIS", Kraków, Rynek gł. 41

Wycieczki na Wystawę Światową w Nowym Yorku

W sezonie letnim zorganizowane zostaną przez O R B I S następujące wycieczki:
m/s „PIŁSUDSKI“ i m/s „BATORY“

I. G D Y N I A odj. 22.IV. g. 20.00 m/s „Batory“
NEW YORK prz. 2.V.
NEW YORK odj. 19.V. g. 0.05 m/s „Piłsudski“
G D Y N I A prz. 28.V.

II. G D Y N I A odj. 1.VII. g.20.00 m/s „Piłsudski“
NEW YORK prz. 11.VII.
NEW YORK odj. 5.VIII. g. 0.05 m/s „Batory“
G D Y N I A prz. 14.VIII.

III. G D Y N I A odj. 23.VII. g. 20.00 m/s „Batory“
NEW YORK prz. 2.VIII.
NEW YORK odj. 23.VIII. g. 0.05 m/s ‚Piłsudski‘
G D Y N I A prz. 1.IX.

Ceny powyższych wycieczek wynoszą:
w kl. turystycznej dol. 223.50
w kl. III dol. 155.—

Do wyżej podanych cen każdy uczestnik dopłaca dol. 8.— tytułem amerykańskiego podatku pogłównego, który podlega zwrotowi po powrocie wycieczki.

s/s „K O Ś C I U S Z K O“

	I.		II	
G D Y N I A . . .	odj.	2. VII.	odj.	5. VIII.
KOPENHAGA . . .	przej.	3. VII.	przej.	6. VIII.
NEW YORK . . .	przyj.	14. VII.	przyj.	17. VIII.
NEW YORK . . .	odj.	20. VII.	odj.	23. VIII.
G D Y N I A . . .	przyj.	1. VII.	przyj.	4. IX.

Cena udziału w powyższych wycieczkach wynosi dol. 193.50.

Podczas 6-dniowego postoju statku w New Yorku turyści będą mieli możność mieszkania na statku oraz otrzymywania śniadań i kolacyj za cenę łączną dol. 1.50 dziennie; za ew. niewykorzystane posiłki żadnych potrąceń z tej ceny dokonywać się nie będzie.

PASZPORTY: Paszporty morskie indywidualne w cenie Zł 65.— wyrabiane będą za pośrednictwem placówek O r b i s u.

WIZY: Dla uzyskania wizy każdy uczestnik winien zgłosić się osobiście do Konsulatu Amerykańskiego w Warszawie, ul. Jasna 11, gdzie należy przedstawić:
1) jedną fotografię formatu paszportowego na białym tle,
2) wszelkiego rodzaju dowody stwierdzające, że dana osoba jedzie do Ameryki tylko na czasowy pobyt.

Dowodów wymienionych w p. 2, ściśle określić nie można. Kupcy, przemysłowcy i t. p. mogą przedstawić zaświadczenie Izb Handlowych i podobnych instytucji praktykujący lekarze i adwokaci — zaświadczenie Izb Lekarskich wzgl. Adwokackich, urzędnicy państwowi — zaświadczenie władz zwierzchnich, że wracają na posady i korzystają tylko z urlopu; pozostający w związkach małżeńskich, oprócz metryki ślubu i metryki urodzenia dzieci zgodę męża lub żony na wyjazd etc.

W szczególności będą brane pod uwagę wszelkiego rodzaju dowody majątkowe, dające gwarancję, że dany turysta powróci do kraju.

Opłata za wizę amerykańską wynosi dol. 4.—.

Dewizy: a) Dla wycieczek na motorowcach m/s »Piłsudski« i m/s »Batory«:

Przydział dewiz na koszty utrzymania w Ameryce na podstawie indywidualnych wniosków do Komisji Dewizowej, w przypuszczalnej wysokości ok. dol. 150.— od osoby.

Poza przydziałem dewiz uczestnicy wycieczek na motorowcach mają prawo nabyć bony GAL'u na pokrycie wydatków na statku w następującej wysokości:
pasażerowie kl. tur. — za Zł 300.—
„ „ III. — za Zł 100.—

b) Dla wycieczek s/s »Kościuszko«:

Uczestnicy będą mieli prawo wywieźć dol. 50.— ponad normę paszportową w wysokości Zł 100.—.

Ponadto uczestnicy będą mogli nabyć bony GAL'u na pokrycie wydatków na statku w dowolnej ilości.

Zapisy i szczegółowe informacje »ORBIS«, Rynek gł. 41.

Jak zwiedzać Kraków

Wobec zbliżających się »DNI KRAKOWA« oraz w związku z rozwijającym się ruchem turystycznym na terenie Krakowa, napływem licznych wycieczek pragnących poznać wspaniałą, tysiącletnią przeszłość podwawelskiego grodu — podajemy w zarysie plan zwiedzania miasta uwzględniając jego najważniejsze zabytki.

Zwiedzanie rozpoczynamy od

placu Matejki.

Plac ten znajduje się na miejscu dawnego Kleparza, miasta założonego przez Kazimierza Wielkiego.

Na placu

pomnik Władysława Jagiełły,

projektu A. Wiwulskiego, ufundowany przez Ignacego Paderewskiego z okazji pięćsetnej rocznicy bitwy pod Grunwaldem.

Od strony północno-zachodniej

kościół św. Floriana (barok).

Znajdują się tu resztki tryptyku, przypisywanego Witowi Stwoszowi. Kościół posiada cztery obrazy Hansa Suessa z Kulmbachu. W skarbcu przechowywane są cenne relikwiarze, między innymi relikwiarz komtura krzyżackiego zdobyty pod Grunwaldem.

Przechodzimy przed

Barbakan

pochodzący z XV wieku, wybudowany jako przednia forteca, broniąca bramę Floriańską. Ostatnio bronili się tu konfederaci barscy.

Naprzeciw czworokątna

brama Floriańska

z 1298 roku. W niej ołtarzyk z wizerunkiem M. Boskiej z XVI wieku. We fragmencie murów warownych obok bramy Floriańskiej dotrwały:

baszta pasamoników

„ **stolarzy i powroźników**

„ **cieśli.**

Przy ulicy Pijarskiej

muzeum XX. Czartoryskich.

Galerie malarstwa europejskiego, archeologia, przemysł artystyczny.

Udajemy się ulicą Floriańską do Rynku, ew. na plac św. Ducha.

Ul. Floriańska L. 41.

dom Jana Matejki.

Plac św. Ducha.

Teatr miejski im. J. Słowackiego.

Przed teatrem

pomnik komediopisarza Aleksandra hr. Fredry.

Na placu św. Ducha

kościół św. Krzyża (gotyk).
Sklepienie nawy głównej wsparte na palmiasto rozchodzącym się filarze. Prezbiterium z kamienia łupanego pochodzi z XIV wieku, nawa główna wraz z wieżą z przełomu XV na XVI wiek.

Stąd udajemy się do Rynku.

Narożny budynek ulicy Szpitalnej i placu Mariackiego

Prałatówka
z attyką renesansową.

Naprzeciw

Wikarówka
projektu architekta Mączyńskiego.

Rynek
wytyczony w czasie lokacji miasta w 1257 roku.

Kościół Najświętszej Panny Marii,
ufundowany w roku 1226 przez biskupa Iwo Odrowąża. Dzisiejsza budowla pochodzi z XIV i XV wieku. Kościół posiada dwie wieże, wyższa tzw. straży, z której co godzinę wytrębiają hejnał. Wieża niższa, z zakończeniem barokowym, nosi nazwę dzwonowej. Kruchta z XVIII wieku. Prezbiterium wsparte szkarpami, te zakończone są kamiennymi pinaktami. W świątyni znajduje się wspaniały ołtarz szafiasty jednego z największych mistrzów sztuki rzeźbiarskiej z XV na XVI wiek, Wita Stwosza. Głównym motywem tryptyku jest zaśnięcie Najświętszej Marii Panny. Skrzydła ołtarza otwartego i zamkniętego są wypełnione płaskorzeźbami ze scenami z życia Matki Boskiej i Chrystusa. W trzech oknach prezbiterium mieszczą się cenne średniowieczne witraże. W jednej z naw bocznych znajduje się druga wspaniała praca Wita Stwosza, kamienna rzeźba przedstawiająca Chrystusa na krzyżu. Przepiękna polichromia wnętrza kościoła została wykonana z kartonów Jana Matejki. Do naw przytyka szereg kaplic fundacji licznych patrycjuszowskich rodzin krakowskich, które nie szczędziły pieniędzy na ich wybudowanie oraz samej świątyni.

Z kościoła udajemy się wyjściem południowym na plac Mariacki, tu:

kościół św. Barbary,
ufundowany przez królową Jadwigę. Przy wejściu rzeźba Chrystusa w Ogrojcu, związana ze szkołą Stwosza.

Z placu Mariackiego idziemy na Rynek.

Na Rynku

pomnik Adama Mickiewicza,
dłuta Wł. Rygiera.

Od strony ulicy Grodzkiej

kościół św. Wojciecha
pochodzący z XI wieku, w okresie baroku przebudowany. We wnętrzu rzeźba Ukrzyżowanego z XIV wieku. Znajduje się tu odkryty portal romański z pierwotnej budowli.

Na środku Rynku pomnik dawnego handlu,

Sukiennice
ustanowione przez Bolesława Wstydliwego. W XIV wieku budowla gotycka; w XVI stuleciu po pożarze Sukiennice przebudowano, dodając renesansową attykę. Arkady pochodzą z XIX wieku. Obecnie na parterze znajdują się sklepy i kramy, na piętrze

Muzeum Narodowe
(Malarstwo i rzeźba od połowy XIX wieku, przemysł artystyczny, zabytki z epoki średniowiecza, pamiątki narodowe).

Od strony południowo-zachodniej Rynku

Wieża Ratuszowa
z XIV wieku. Zabudowania Ratusza zostały zburzone w roku 1817.

Niedaleko wieży Ratuszowej

płyta kamienna
umieszczona na miejscu, gdzie T. Kościuszko złożył przysięgę w dniu 24 marca 1794 roku.

Z Rynku ulicą św. Anny idziemy do

Biblioteki Jagiellońskiej,
dawnej siedziby Akademii krakowskiej. Zabudowania Biblioteki odrestaurowane w XIX wieku przez architekta Kremera. Na środku dziedzińca znajduje się

pomnik Mikołaja Kopernika
dłuta C. Godebskiego.

Z Biblioteki udajemy się do

kościoła św. Anny.
We wnętrzu wspaniałe dekoracje stiukowe Baltazara Fontany. W kościele tym znajduje się grób św. Jana Kantego. W ołtarzu obraz św. Anny, pędzla Siemiginowskiego.

Z kościoła, idąc plantami na lewo, napotykamy nowogotycką budowlę

Collegium Novum (Uniwersytet Jagielloński).

Następnie wchodzimy w ulicę K. Olszewskiego, przy której znajduje się

kościół grecko-katolicki św. Norberta.

Stąd przechodzimy w ulicę Franciszkańską.

Kościół OO. Franciszkanów
ufundowany przez Henryka Pobożnego. Pierwotna świątynia była wybudowana na planie krzyża greckiego tzn. równoramiennego. Z XV wieku pochodzą: nawa główna, część prezbiterium, kaplica Męki Pańskiej, krużganki i kaplica węgierska. W prezbiterium oraz w nawie poprzecznej polichromia St. Wyspiańskiego. Tu przede wszystkim zwrócimy uwagę na wspaniałe witraże wykonane z kartonów tegoż artysty, przedstawiające: Stygmatyzację św. Franciszka, błogosławioną Salomeę oraz cztery żywioły. W oknie nad chórem znajduje się potężny witraż również Wyspiańskiego z postacią »Boga Ojca« stwarzającego świat. Na krużgankach mieszczą się portrety biskupów krakowskich i cenne malowidła al fresko.

Stąd przechodzimy na plac Dominikański do

kościoła św. Trójcy.
Budowla kościoła sięga początku XIII wieku. Do świątyni prowadzi bogato rzeźbiony portal kamienny z XIV wieku. W prezbiterium pomnik z bronzu humanisty, F. Kalimacha, przypisywany W. Stwoszowi i P. Vischerowi. Z nawy lewej prowadzą marmurowe schody do kaplicy, gdzie spoczywa św. Jacek.

Przy ulicy Grodzkiej

kościół św. Piotra i Pawła,
ufundowany dla Jezuitów przez Zygmunta III. Jest to pierwszy w Polsce kościół wybudowany w stylu barokowym na naszych ziemiach. W prezbiterium zejście do krypty, w której spoczywa Piotr Skarga. Przed świątynią rzeźby 12 apostołów, wiek XVIII.

Kościół św. Andrzeja
wybudowany z początkiem XII wieku. Cała zewnętrzna architektura dochowana w stylu romańskim, wnętrze barokowe.

Przez plac św. Magdaleny idziemy ulicą Kanoniczą na

Wawel.

Wchodząc na wzgórze wawelskie rzuca się nam w oczy

Zamek królewski,
Katedra,
wieża Zygmuntowska,
wieża Zegarowa,
pomnik konny T. Kościuszki.

Od strony południowej katedry znajduje się

wieża Srebrnych Dzwonów.

Dzisiejsza

Katedra
ostrołukowa jest trzecią z rzędu. Z drugiej katedry romańskiej pochodzą: krypta św. Leonarda i dolna część murów wieży Wikaryjnej. Katedra jest otoczona wieńcem kaplic, które w czasie stuleci często przebudowywano. Kaplica św. Stanisława Szczepanowskiego, biskupa krakowskiego. Kaplica św. Krzyża, w niej sarkofag Kazimierza Jagiellończyka, dłuta Wita Stwosza. Kaplica Potockich. Kaplica Szafrańców. Kaplica Wazów. Kaplica Zygmuntowska, renesansowa ze złoconą kopułą. Kaplica biskupa Konarskiego. Kaplica biskupa Zadzika. Kaplica Jana Olbrachta. Kaplica biskupa Grota. Kaplica biskupa Tomickiego. Kaplica Batorego. Kaplica Grochowskiego. Kaplica biskupa Zebrzydowskiego, Kaplica Skotnickich. Kaplica Lipskich. Kaplica biskupa Maciejewskiego. Kaplica książąt Czartoryskich. Kaplica królowej Zofii.

Z kaplicy książąt Czartoryskich prowadzi zejście do

grobów królewskich,

do

krypty św. Leonarda

oraz pod

wieżę Srebrnych Dzwonów,

gdzie spoczywają prochy Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W oddzielnej krypcie (zejście z nawy bocznej), spoczywają: Mickiewicz i Słowacki.

Z zakrystii wejście do bogatego

skarbca

i na

wieżę Zygmuntowską.

W katedrze w sarkofagach są złożone szczątki królów: Władysława Łokietka, Kazimierza Wielkiego, Władysława Jagiełły, Kazimierza Jagiellończyka oraz w skromnym grobowcu królowej Jadwigi.

Z katedry udajemy się na

dziedziniec arkadowy

i do

Zamku królewskiego.

Wspaniały dziedziniec arkadowy był dawniej polem turniejów, gier rycerskich i zabaw. Renesansowy dzisiejszy Zamek pochodzi z XVI stulecia. W stronie północno-wschodniej pałacu dotrwała część gotycka dawnej budowli. Zamek dzieli się na cztery kondygnacje: piwnice, przyziom, pierwsze i drugie piętro. We wnętrzu zachodniego skrzydła zabudowań znajduje się przedromańska budowla

rotunda św. Feliksa i Adaukta

z X wieku.

Pokoje królewskie

w części odrestaurowane, dostępne dla zwiedzających. Mieści się tu cenna seria arrasów Zygmunta Augusta, w liczbie 136. Liczne dzieła sztuki, obrazy z galerii Pinińskiego i Mycielskiego, pięknie rzeźbione portale, stare stylowe meble, broń, namiot i chorągwie tureckie. Między innymi zwiedza się parter, część gotycką, salę turniejową, parady wojskowej, salę poselską (zwaną pod głowami), sale pod planetami, pod ptakami, senatorską i t. d.

Z Zamku przechodzimy w stronę zachodnią wzgórza do

Smoczej jamy

w której miał przebywać legendarny smok, zabity przez Krakusa.

Na Wawelu dotrwały trzy baszty:

baszta Złodziejska,
„ Sandomierska,
„ Senatorska.

Znajduje się tu również

Muzeum Etnograficzne.

Z Wawelu schodzimy wyjściem południowym udając się na plac Bernardyński, gdzie stoi

kościół św. Bernarda Seneńskiego.

Następnie idziemy ulicą Stradomską, na lewo

kościół XX. Misjonarzy.

Z ulicy Krakowskiej kierujemy się na Skałeczną do

kościoła św. Katarzyny,

który został ufundowany dla oo. Augustianów przez Kazimierza Wielkiego. Prezbiterium wsparte szkarpami dopełnionymi przepięknymi pinaklami. Kruchta wybudowana z kamienia. W ołtarzu cennej roboty snycerskiej mieści się obraz św. Katarzyny, pędzla J. Wenesly. Na krużgankach szereg nagrobków i malowideł oraz kaplica Matki Boskiej Pocieszenia, z cudownym obrazem malowanym na ścianie w XV wieku.

Z kościoła św. Katarzyny udajemy się na

Skałkę,

gdzie w roku 1079 został zabity biskup Stanisław Szczepanowski, za panowania Bolesława Śmiałego. Kościół pod wezwaniem św. Michała. Dzisiejsza świątynia pochodzi z XVIII stulecia, wybudowana według projektu architekta Münza, Ślązaka. W ołtarzu św. Stanisława znajduje się za szkłem pień drzewa, na którym, jak mówi podanie, rozćwiartowano ciało świętego. W podziemiu mieszczą się

groby zasłużonych,

spoczywają tu: Jan Długosz, Wincenty Pol, Lucjan Siemieński, Józef Ignacy Kraszewski, Teofil Lenartowicz, Adam Asnyk, Henryk Siemiradzki, Stanisław Wyspiański, Jacek Malczewski, Karol Szymanowski.

Obok kościoła sadzawka zwana »kropielnicą Polski«.

Ze Skałki udajemy się do

kościoła Bożego Ciała,

księży kanoników Lateraneńskich. Świątynię ufundował Kazimierz Wielki. W prezbiterium piękny wczesno barokowy ołtarz główny z obrazem włoskim Narodzenia Pana Jezusa. Witraże z XV wieku. Następnie stalle i tron opatów bogato rzeźbione. W nawie głównej ambona w kształcie łodzi. Obok nawy prawej kaplica Matki Boskiej z XV wieku.

Z kościoła Bożego Ciała wracamy ulicami Krakowską, Stradomiem, Grodzką do Rynku.

Plantacje, ogrody, kopce.

Planty

obiegają śródmieście, około 3 km. długości, założone zostały na miejscu dawnych wałów i murów obronnych.

Planty Dietlowskie,

założone przez J. Dietla w XIX wieku.

Ogród Botaniczny

powstał przy obserwatorium astronomicznym w 1783 roku.

Ogród Strzelecki

ulica Lubicz 16.

Przy końcu ulicy Karmelickiej

Park Krakowski.

Park Dr. Jordana,

Aleja 3-go Maja.

Przy alei Trzech Wieszczów

Bulwary Wolności.

Na wschód od Krakowa nad Wisłą

kopiec Wandy

w Mogile.

Kopiec Krakusa

na Krzemionkach.

Kopiec Kościuszki

na górze św. Bronisławy.

Sowiniec,

na nim

kopiec Marszałka Józefa Piłsudskiego.

OKOLICE KRAKOWA.

W stronie północno-zachodniej od Krakowa, w części Wyżyny Małopolskiej, leży

Ojców.

Dolina należy do okresu lodowego, którego wody wyżłobiły w podkładzie jurajskim liczne wąwozy, jaskinie i pieczary, gdzie dawniej krył się zwierz i prehistoryczny człowiek. Wśród wapiennych skał wije się urocza dolina Prądnika. Na skale widnieją ruiny *Zamku Ojcowskiego*, przypuszczalnie wybudowanego za Bolesława Krzywoustego. Z czasem odbudowuje go Kazimierz Wielki, Zygmunt III. Później przechodzi przez ręce różnych właścicieli, zamieniając się powoli w ruinę.

Góra Chełmowa

wysokości 472 m, z której roztacza się piękny widok na okolicę.

W pobliżu góry Chełmowej

grota Łokietkowa

zwana Królewską.

Warto również zwiedzić

grotę Ciemną

zwaną Ojcowską.

Między Ojcowem a Pieskową Skałą znajduje się

Grodzisko

z pustelnią błogosławionej Salomei.

Siedem kilometrów od Ojcowa stoi zamek zwany

Pieskowa Skała.

Dzisiejszy zamek pochodzi z XIV wieku. W XIX stuleciu pożar strawił część zabudowań. Najstarszą częścią zamku są skrzydła południowe i południowo-wschodnie.

Wieliczka.

W odległości 14 km. na pł.-wsch. od Krakowa w kotlinie leżącej 50 m nad poz. m., opasanej wzgórzami i pagórkami stoku karpackiego, znajduje się prastare, górnicze miasto Wieliczka, znane na całym świecie z kopalni soli, sięgających daty XI wieku. W kopalni tej znajdują się wspaniałe, podziw budzące groty, wykute ręką ludzką, dzisiaj częściowo zasypane, z których turyści zwiedzają: Kaplicę świętego Antoniego, Komorę Łętów (Sala Balowa); Komorę Pieskowa Skała; Kaplicę Świętego Krzyża; Kaplicę świętej Kingi; Grotę inż. Barącza; Komorę Michałowice; Komorę Drozdowice; Grotę Józefa Piłsudskiego; Komorę Staszica oraz Komorę Sienkiewicza.

„Informator Turystyczny" miesięcznik bezpłatny.

Wydawca: P. B. P. „ORBIS", Kraków Rynek 41. Redaguje: Zofia Hubisztówna.

Drukarnia J. Fischera, Kraków, Grodzka 62.